

Wyrok z dnia 9 czerwca 2010 r.

II UK 37/10

Termin przedawnienia wskazany w art. 24 ust. 5d ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) odnosi się wyłącznie do egzekucji zobowiązania wynikającego z decyzji organu rentowego o odpowiedzialności osoby trzeciej za zaległości składkowe i jego upływ nie podlega ocenie w postępowaniu sądowym z odwołania od tej decyzji.

Przewodniczący SSN Roman Kuczyński, Sędziowie SN: Zbigniew Korzeniowski, Romualda Spyt (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 9 czerwca 2010 r. sprawy z wniosku Elżbiety M., Tomasza T., Wojciecha W. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w G. z udziałem Dominika M. i G.B. Sp. z o.o. w S. o przeniesienie odpowiedzialności za zaległe składki, na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni Elżbiety M. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 25 sierpnia 2009 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną.

U z a s a d n i e n i e

W dniu 13 czerwca 2003 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w G. wydał decyzje [...], w których orzekł, że Elżbieta M., Tomasz T., Wojciech W. i Dominik M. jako członkowie zarządu G.B. Sp. z o.o. w S. odpowiadają za zobowiązania tej Spółki z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za: grudzień 2000 r., maj 2001 r. oraz lipiec, październik i listopad 2002 r.

Odwołania od powyższych decyzji wnieśli: Elżbieta M., Tomasz T. i Wojciech W.

Wyrokiem z dnia 29 maja 2006 r. Sąd Okręgowy-Sąd Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z siedzibą w Gdyni zmienił zaskarżone decyzje o numerach [...] w ten sposób, iż orzekł w punkcie I sentencji wyroku, że Tomasz T. i Elżbieta M. nie odpowiadają za zobowiązania Spółki G.B. Sp. z o.o. w S. z tytułu nieopłaconych składek powstałych przed dniem 19 kwietnia 2001 r., zaś w punkcie II oddalił odwołania w pozostałym zakresie.

W wyniku rozpoznania apelacji Elżbiety M. i Wojciecha W. Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2008 r. uchylił zaskarżony wyrok w punkcie II i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu-Sądowi Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z siedzibą w Gdyni do ponownego rozpoznania.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy wyrokiem z dnia 20 stycznia 2009 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z siedzibą w Gdyni zmienił zaskarżone decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku [...] z dnia 13 czerwca 2003 r. w ten sposób, że orzekł, iż Tomasz T. i Elżbieta M. nie odpowiadają za zobowiązania G.B. Sp. z o. o. w S. wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek przed dniem 19 kwietnia 2001 r.

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu pierwszej instancji. G.B. Sp. z o. o. w S. (dalej jako GB) powstała w czerwcu 2000 r. Do rejestru handlowego wpisana została w dniu 12 czerwca 2000 r., a do Krajowego Rejestru Sądowego z dniem 9 lipca 2001 r. Od daty powstania Spółki członkiem jej zarządu był Wojciech W. W dniu 1 kwietnia 2001 r. członkami zarządu spółki zostali także: Elżbieta M., Tomasz T. i Dominik M. W dniu 20 listopada 2002 r. Elżbieta M. złożyła rezygnację z funkcji członka zarządu. Rezygnacja ta nie została potwierdzona uchwałą stosownego organu Spółki. Spółka została powołana jako podmiot pośredniczący w transakcjach rynku międzybankowego, przede wszystkim na potrzeby G.C.M. SA (dalej jako GCM) przy sprzedaży jej produktów instytucjom finansowym, a także do świadczenia usług innym klientom. Wnioskodawcy byli członkami zarządu GCM - Wojciech W. i Tomasz T. od czerwca 2002 r. - nadal, Elżbieta M. od lutego-marca 2001 r. do października 2002 r., zaś Dominik M. - od 2001 r.

Spółka GB nie miała żadnego majątku ruchomego ani nieruchomości. Siedziba Spółki znajdowała się w pomieszczeniach odnajmowanych od GCM. W grudniu 2000 r. Spółka GB podpisała umowę o współpracy z GCM, a następnie z kilkunasto-

ma bankami. W 2002 r. podstawowym odbiorcą usług Spółki GB była GCM. Prowizje wypłacane przez GCM stanowiły główne dochody Spółki GB. Sytuacja finansowa Spółki GB uzależniona była od sytuacji finansowej GCM. Spółka GB nie była w stanie samodzielnie istnieć finansowo bez współpracy z GCM. Wskutek załamania na rynku ochrony zdrowia, na którym działała GCM, Spółka ta miała problemy finansowe. Od około lipca 2002 r. GCM nie wypłacała Spółce GB prowizji za świadczone usługi. Następnie we wrześniu 2002 r. wypowiedziała Spółce GB umowy o współpracę, ze skutkiem na dzień 31 października 2002 r. Spółka GB nie miała w tej dacie żadnych innych klientów. W miesiącach wrzesień-październik 2002 r. Spółka GB zwolniła wszystkich pracowników. W październiku 2002 r. Spółka GB została poddana kontroli Państwowej Inspekcji Pracy, która nakazem z dnia 8 listopada 2002 r. zarządziła natychmiastową wypłatę zaległych wynagrodzeń pracowniczych za okres lipiec-październik 2002 r., tj. kwoty około 60.000 zł. Spółka GB wypłaciła pracownikom zaległe wynagrodzenia w listopadzie 2002 r. Środki na wpłatę pochodziły z pożyczki udzielonej Spółce przez Wojciecha W. Spółka GB nie miała bowiem żadnych środków finansowych. Ponadto Wojciech W. wykupił od Spółki GB wierzytelności przysługujące jej wobec GCM. We wrześniu 2002 r. GCM zawarła z bankiem C.S. (CSFM) umowę. Już w czerwcu 2002 r. doszło między wyżej wymienionymi do porozumienia, na mocy którego GCM zobowiązała się nie wykonywać transakcji określonych umową z innymi podmiotami. Oznaczało to w praktyce, iż GCM zobowiązała się nie korzystać z usług pośrednictwa Spółki GB.

W dniu 20 grudnia 2002 r. członkowie zarządu: Wojciech W. i Tomasz T. podjęli uchwałę o wystąpieniu do sądu z wnioskiem o ogłoszenie upadłości Spółki GB. Pismem z dnia 23 grudnia 2002 r. Wojciech W. zgłosił wniosek o ogłoszenie upadłości Spółki GB. Pismo to wpłynęło do Sądu w dniu 30 grudnia 2002 r. Wnioskodawca podał w nim, że majątek Spółki ma wartość 147,10 zł, a zadłużenie wynosi 73.867,18 zł. Zarządzeniem z dnia 5 lutego 2003 r. wniosek ten został zwrócony, wobec nieuzupełnienia przez Spółkę braków formalnych wniosku. W dniu 6 marca 2003 r. wpłynął do Sądu kolejny wniosek Wojciecha W. o ogłoszenie upadłości Spółki GB. Postanowieniem z dnia 18 lipca 2003 r. Sąd Rejonowy Gdańsk - Północ w Gdańsku oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości Spółki GB, gdyż nie miała ona środków na przeprowadzenie postępowania upadłościowego. Postanowieniem z dnia 24 października 2003 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił zażalenie Spółki GB na powyższe postanowienie.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że niesporne jest, iż Spółka G.B. zalega z płatnością składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za miesiące: grudzień 2000 r., maj 2001 r. oraz lipiec, październik i listopad 2002 r. na kwotę 47.589 zł.

W dniu 13 czerwca 2003 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w G. wydał decyzje [...], w których orzekł, że Elżbieta M., Tomasz T., Wojciech W. i Dominik M., jako członkowie zarządu Spółki GB, odpowiadają za zobowiązania tej Spółki z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okresy: grudzień 2000 r., maj 2001 r. oraz lipiec, październik i listopad 2002 r. Postanowieniem z dnia 2 lipca 2008 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z siedzibą w Gdyni wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego Spółkę GB.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, odwołania skarżących należało oddalić, gdyż nie wykazali oni okoliczności powodujących ich uwolnienie od odpowiedzialności za zobowiązania Spółki GB. Sąd wskazał na okoliczność, że w tej sprawie organ rentowy nie musiał nawet wykazywać, iż Spółka GB nie miała i nie ma majątku, z którego organ rentowy mógłby się zaspokoić, bo przyznali to sami członkowie zarządu. Zauważył także, że nie wykazali oni, aby we właściwym czasie zgłosili wniosek o ogłoszenie upadłości, co wynika z faktu, że wniosek Spółki GB o ogłoszenie upadłości został przez sąd gospodarczy oddalony z uwagi na brak środków na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego.

Sąd pierwszej instancji podkreślił też, że wniosek o ogłoszenie upadłości został zgłoszony przez Wojciecha W. skutecznie nie w grudniu 2002 r., ale dopiero z dniem 6 marca 2003 r. Poprzedni wniosek z dnia 23 grudnia 2002 r. został bowiem przez Sąd zwrócony, zatem nie wywołał żadnych skutków prawnych.

Zauważono także, iż brak jest podstaw do uznania, jak tego chcą skarżący, że przed listopadem 2002 r. nie było podstaw do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Spółka GB bowiem już od lipca 2002 r. nie wypłacała swoim pracownikom wynagrodzeń. Nie miała też żadnych własnych środków na ich wypłatę. Jak przyznał ubezpieczony Wojciech W., zaległe pensje zostały wypłacone przez Spółkę GB z pożyczki, jakiej jej udzielił. Ponadto już od czerwca 2002 r. wiadomo było, że Spółka GB straci swojego jedyne go kontrahenta - Spółkę GCM, a tym samym jedyne dochody. Zarząd Spółki GB nie poczynił żadnych realnych kroków, aby uzyskać inne źródła

finansowania. Z tych przyczyn Sąd Okręgowy uznał, że już w lipcu 2002 r. zarząd Spółki winien zgłosić wnioszek o upadłość Spółki GB.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji zmiana art. 116 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (jednolity tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 ze zm.), dokonana na mocy ustawy z dnia 12 września 2002 r. o zmianie ustawy - Ordynacja podatkowa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 169, poz. 1387 ze zm.), nie stanowi, że w uprzednim brzmieniu przepis ten nie obejmował byłych członków zarządu. Odnosząc się do podniesionego przez Elżbietę M. zarzutu przedawnienia, Sąd pierwszej instancji podkreślił, iż przedawnienie należności z tytułu składek zostało wyczerpująco uregulowane w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm., dalej jako ustawa systemowa). Zmiana tej ustawy dokonana na mocy ustawy z dnia 18 grudnia 2002 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 241, poz. 2074 ze zm.) nie zawierała przepisów przejściowych. Przywołując orzecznictwo Sądu Najwyższego, Sąd Okręgowy wskazał, że w przypadku zobowiązań osób trzecich, termin ich przedawnienia będzie oceniany nie wedle przepisów Ordynacji podatkowej, ale według odpowiednich przepisów ustawy systemowej. Obejmują one bowiem także i te należności, które były wymagalne, a nieprzedawnione przed dniem 1 stycznia 2003 r. Dotyczy to tym samym zobowiązań Elżbiety M. za okresy wskazane w zaskarżonej w niniejszym postępowaniu decyzji. Konkludując, Sąd wskazał na obowiązujący na dzień wydania decyzji art. 24 ust. 5d ustawy systemowej i stwierdził, że należności z tytułu zobowiązań odwołującej się nie uległy przedawnieniu, bowiem obejmuje je 5-letni okres przedawnienia liczony od daty wydania decyzji. Termin przedawnienia należy rozpatrywać zgodnie z brzmieniem art. 24 ust. 5b ustawy systemowej, który stanowi, iż jego bieg zostaje zawieszony od dnia podjęcia pierwszej czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek, a niewątpliwie taką czynnością jest postępowanie przed Sądem. Natomiast składki Spółki GB nie przedawniły się, bowiem następuje to dopiero po upływie 10 lat, licząc od dnia ich wymagalności.

Apelacje od tego wyroku wywiedli Elżbieta M. i Wojciech W. Apelująca zaskarżyła wyrok w całości zarzucając mu naruszenie przepisu art. 21 ustawy z dnia 12 września 2002 r. o zmianie ustawy - Ordynacja podatkowa oraz o zmianie niektórych innych ustaw, poprzez zastosowanie do odpowiedzialności osób trzecich za zobowiązania spółki z tytułu zaległości podatkowych powstałych przed dniem wejścia w

życie niniejszej ustawy przepisów Ordynacji podatkowej w brzmieniu obowiązującym po dniu 1 stycznia 2003 r., naruszenie art. 24 ust. 5d i art. 31 ustawy systemowej, poprzez ich błędne zastosowanie do przedawnienia należności z tytułu składek wynikających z decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej, powstałych przed dniem 1 stycznia 2003 r., naruszenie art. 20 § 2 ustawy z dnia 12 września 2002 r. o zmianie ustawy Ordynacja podatkowa oraz o zmianie niektórych innych ustaw oraz art. 118 § 2 Ordynacji podatkowej w brzmieniu przed 1 stycznia 2003 r., poprzez ich niezastosowanie do przedawnienia należności z tytułu składek wynikających z decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej, powstałych przed dniem 1 stycznia 2003 r., naruszenie art. 2 Konstytucji RP (zasady *lex retro non agit*), przez uznanie, że do zaległości składkowych powstałych przed dniem 1 stycznia 2003 r. stosuje się pięcioletni okres przedawnienia obowiązujący od dnia 1 stycznia 2003 r. - mniej korzystny dla obywatela oraz naruszenie przepisu art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej, w brzmieniu przed 1 stycznia 2003 r., poprzez zastosowanie go do byłego członka zarządu oraz poprzez orzeczenie odpowiedzialności członka zarządu, mimo że nie została spełniona przesłanka bezskutecznej egzekucji przeciwko Spółce.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku wyrokiem z dnia 25 sierpnia 2009 r. oddalił apelację. W pisemnych motywach rozstrzygnięcia Sąd zauważył, że dla obciążenia członka zarządu odpowiedzialnością za należności spółki nieodzowne jest spełnienie wszystkich przesłanek: zarówno pozytywnych, jak i negatywnych wskazanych w treści art. 116 § 1 i § 2 Ordynacji podatkowej. Odnosząc się do kwestii „bezskuteczności egzekucji” Sąd drugiej instancji wskazał, że Sąd Okręgowy zasadnie uznał oddalenie postanowieniem Sądu Rejonowego Sądu Gospodarczego w Gdańsku z siedzibą w Gdyni z dnia 18 lipca 2003 r. wniosku G.B. Sp. z o.o. w S. o ogłoszenie upadłości z przyczyny wskazanej w art. 13 § 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. - Prawo upadłościowe (jednolity tekst: Dz.U. z 1991 r. Nr 118, poz. 512 ze zm.) za wystarczający dowód bezskuteczności egzekucji przeciwko tej Spółce. Ponadto Sąd odwoławczy podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że przepis art. 116 § 1 Ordynacji podatkowej, określający odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe spółki, dotyczy członków zarządu pełniących funkcję w czasie powstania zaległości podatkowych - zarówno przed zmianą tego przepisu dokonaną ustawą z dnia 12 września 2002 r. o zmianie ustawy - Ordynacja podatkowa oraz o zmianie niektórych innych ustaw, jak i po tej zmianie. Zauważono także, że Sąd Okręgowy zasadnie przyjął, że nie zachodziła ne-

gatywna przesłanka przeniesienia odpowiedzialności za zaległości Spółki G.B. Sp. z o.o. w S. w postaci złożenia we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcia postępowania układowego.

Odnosząc się do stawianego przez apelującą zarzutu naruszenia przepisu art. 21 ustawy z dnia 12 września 2002 r. o zmianie ustawy Ordynacja podatkowa oraz o zmianie niektórych innych ustaw - poprzez zastosowanie przepisów Ordynacji podatkowej w brzmieniu obowiązującym po dniu 1 stycznia 2003 r. - Sąd Apelacyjny zważył, że odpowiedzialność osoby trzeciej za zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (art. 108 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 i 32 ustawy systemowej) powstaje na mocy decyzji ustalającej te zobowiązania (w rozpoznawanej sprawie - od dnia 13 czerwca 2003 r.).

Sąd drugiej instancji wskazał, że odesłanie z art. 31 ustawy systemowej do przepisów Ordynacji podatkowej, ze względu na konstytutywny charakter decyzji o odpowiedzialności osób trzecich, przesądza o konieczności stosowania powołanych przepisów według stanu prawnego z chwili orzekania (wydania i doręczenia decyzji). Stan prawny przed dniem 1 stycznia 2003 r. (sprzed dnia wejścia w życie nowelizacji Ordynacji podatkowej) nie może mieć zatem zastosowania, skoro odpowiedzialność osoby trzeciej konkretyzuje się dopiero z chwilą wydania przedmiotowej decyzji, czyli w niniejszym stanie faktycznym już po dniu 1 stycznia 2003 r. Do przedawnienia należności z tytułu składek wynikających z zaskarżonych decyzji należy zatem stosować obowiązujący na dzień ich wydania i doręczenia przepis art. 24 ustawy o systemowej w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2003 r. Niezasadny jest w związku z tym zarzut naruszenia zasady *lex retro non agit*.

Sąd Apelacyjny nie podzielił natomiast stanowiska Sądu Okręgowego, zgodnie z którym wszczęcie postępowania przed sądem ubezpieczeń społecznych w niniejszej sprawie jest czynnością zmierzającą do wyegzekwowania należności z tytułu składek, która stosownie do treści art. 24 ust. 5b ustawy systemowej powoduje zawieszenie biegu pięcioletniego terminu przedawnienia. Sąd drugiej instancji zauważył, że czynność procesowa w postaci wniesienia odwołania przez członka zarządu spółki od decyzji ustalającej jego odpowiedzialność za zobowiązania tej spółki nie stanowi czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek, nie powoduje zatem zawieszenia biegu terminu przedawnienia wniesienie odwołania przez członka zarządu spółki od decyzji o jego odpowiedzialności za jej zobowiąza-

nia z tytułu zaległych składek, wszczynające postępowanie przed sądem ubezpieczeń społecznych.

W myśl art. 24 ust. 5d ustawy systemowej przedawnienie należności z tytułu składek wynikających z decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej następuje po upływie 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym decyzja została wydana. Zdaniem Sądu drugiej instancji, pięcioletni termin przedawnienia należności z tytułu składek wynikających z decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej rozpoczyna swój bieg dopiero od końca roku kalendarzowego, w którym decyzja ustalająca taką odpowiedzialność stała się prawomocna, tj. sąd ubezpieczeń społecznych wydał prawomocny wyrok utrzymujący tę decyzję w mocy. To zaś oznacza, że należności z tytułu składek wynikające z zaskarżonych decyzji z dnia 13 czerwca 2006 r. nie uległy przedawnieniu, ponieważ termin przedawnienia tych należności nie rozpoczął swojego biegu - zaskarżone decyzje: nr 14/2003. nr 15/2003 i nr 17/2003 z dnia 13 czerwca 2003 r. nadal nie są prawomocne.

Wyrok ten Elżbieta M. zaskarżyła skargą kasacyjną w całości, wnosząc o jego uchylenie w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku, względnie o jego uchylenie w całości i orzeczenie co do istoty sprawy - poprzez uchylenie decyzji organu rentowego [...] z dnia 13 czerwca 2003 r.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie prawa materialnego, art. 24 ust.5d ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego błędną wykładnię, poprzez uznanie, że pięcioletni termin przedawnienia należności z tytułu składek wynikających z decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej rozpoczyna swój bieg licząc od końca roku kalendarzowego, w którym decyzja ustalająca taką odpowiedzialność stała się prawomocna na skutek wydania prawomocnego wyroku przez sąd ubezpieczeń społecznych "utrzymującego tę decyzję w mocy".

Uzasadniając skargę, skarżąca wskazała, że sformułowanie „wydanie” decyzji użyte w art. 24 ust. 5d ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oznacza jej doręczenie stronie, gdyż decyzja administracyjna, jako akt zewnętrzny będący oświadczeniem władczym woli organu administracyjnego, może być uznana za wydaną z chwilą ujawnienia woli organu na zewnątrz struktur organizacyjnych i stworzenia adresatowi rozstrzygnięcia możliwości zapoznania się z treścią tego oświadczenia woli. Nie sposób uznać zaś, jak to uczynił Sąd Apelacyjny w niniejszej sprawie, że wydanie decyzji jest równoznaczne z uzyskaniem przez nią

statusu prawomocności. Podkreśliła, że w orzecznictwie sądowym przymiot prawomocności przypisuje się tylko takim decyzjom, które zostały utrzymane w mocy przez sąd albo nie zostały zaskarżone w ustawowym terminie. Prawomocność i wydanie decyzji są to więc dwa zupełnie różne pojęcia, których nie można ze sobą utożsamiać.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może zostać uwzględniona z zupełnie innych przyczyn niż te, na jakie powołał się Sąd drugiej instancji. Przede wszystkim podkreślić należy, że termin przedawnienia wskazany w przepisie art. 24 ust. 5d ustawy systemowej dotyczy egzekucji należności wynikających z wydanej uprzednio decyzji o odpowiedzialności osób trzecich za zobowiązania składkowe. Zgodnie z nim przedawnienie należności z tytułu składek wynikających z decyzji o odpowiedzialności osoby trzeciej lub następcy prawnego następuje po upływie 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym decyzja została wydana. Jest on natomiast obojętny dla wydania decyzji wynikającej z art. 108 § 1 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy systemowej. W myśl tego przepisu nie można wydać decyzji o odpowiedzialności podatkowej osoby trzeciej, jeżeli od końca roku kalendarzowego, w którym powstała zaległość podatkowa, upłynęło 5 lat. Jedynie ten wskazany termin ma znaczenie dla możliwości przeniesienia odpowiedzialności za zaległości składkowe na osoby trzecie. Oczywiście jest, że zobowiązanie objęte zaskarżoną decyzją nie może być oceniane pod kątem terminu przedawnienia, który może się rozpocząć dopiero po jej wydaniu. Powszechnie w orzecznictwie i doktrynie przyjmuje się, że decyzja o odpowiedzialności osoby trzeciej za zaległości podatkowe, a więc i składkowe ma charakter konstytutywny (por. np. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2008 r., II UZP 6/08, OSNP 2009 nr 7-8, poz. 102, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2006 r., I UK 126/06, OSNP 2007 nr 21-22, poz. 331, wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 8 marca 2007 r., V SA/Wa 440/07, LEX nr 338247, A. Olesińska: Odpowiedzialność osób trzecich za zobowiązania podatkowe, Lublin 2000, s. 70). Odpowiedzialność osoby trzeciej powstaje zatem dopiero w dniu wydania i doręczenia decyzji i wtedy otwiera się możliwość egzekwowania zobowiązania określonego tą decyzją, co do której zastosowanie będzie miał przepis art. 24 ust. 5d ustawy systemowej. Zatem przepis ten aktualizuje się

dopiero na etapie postępowania egzekucyjnego, czyli w sytuacji, gdy chodzi o wykonanie zobowiązania wynikającego z prawomocnej decyzji dotyczącej obciążenia osoby trzeciej (w tym przypadku członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, za zaległości składowe tej spółki).

Podkreślić należy też, że zgodnie z art. 476 § 2 k.p.c., sprawą z zakresu ubezpieczeń społecznych jest sprawa, w której wniesiono odwołanie od decyzji organu rentowego. Zakres i przedmiot rozpoznania sądowego wyznacza zatem treść decyzji organu rentowego. Zaskarżona decyzja dotyczy zaś wyłącznie przeniesienia odpowiedzialności za zaległości składowe na osobę trzecią, poza jej zakresem pozostaje natomiast kwestia jej wykonania.

Jeśli zaś chodzi o zarzut przedawnienia należności po wydaniu decyzji o przeniesieniu odpowiedzialności za zaległości składowe na osobę trzecią, oparty na art. 24 ust. 5d ustawy systemowej, to przysługuje on w postępowaniu uregulowanym ustawą z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (jednolity tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 229, poz. 1954 ze zm.). Stosownie do treści art. 33 pkt 1 tej ustawy podstawą zarzutu w sprawie prowadzenia egzekucji administracyjnej może być przedawnienie lub wygaśnięcie obowiązku. Zarzut taki zgłoszony w tym postępowaniu przez zobowiązanego rozpatruje organ egzekucyjny (art. 34 § 4) i wydaje postanowienie w sprawie zgłoszonych zarzutów, na które służy zażalenie do organu odwoławczego (art. 34 § 5). Stosownie do art. 59 § 1 pkt 1 powołanej wyżej ustawy postępowanie egzekucyjne umarza się, jeżeli, między innymi, obowiązek wygasł, przy czym w myśl art. 50 § 1 pkt 9 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy systemowej zobowiązanie składowe wygasa na skutek przedawnienia. Dyrektor oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jest organem egzekucyjnym w egzekucji administracyjnej należności pieniężnych z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i należności pochodnych od składek (art. 19 § 4), co uzasadnia odwołanie się do art. 83c ust. 1 ustawy systemowej. W jego myśl dla postanowień, od których przysługuje zażalenie, wydanych przez kierownika terenowej jednostki organizacyjnej Zakładu działającego jako organ egzekucyjny na podstawie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, organem odwoławczym jest dyrektor izby skarbowej. Z przepisów tych jednoznacznie wynika, że przedawnienie zobowiązania wynikającego z decyzji o przeniesieniu odpowiedzialności za zaległości składowe na osoby trzecie na etapie jego egzekucji - w postępowaniu prowadzonym przez organ egzekucyjny (dyrektora właściwego oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecz-

nych) rozpatrywane być może wyłącznie na drodze postępowania administracyjnego, a zatem w tym zakresie nie przysługuje droga sądowa.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na mocy art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

=====